

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๓/๒๕๕๕

วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหารัฐเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ปรากฏว่า พรรคไทยมหารัฐไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี ๒๕๕๓ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายคณิน บุญสุวรรณ หัวหน้าพรรคไทยมหารัฐยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคไทยมหารัฐได้รับแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ พรรคไทยมหารัฐไม่เคยได้รับหนังสือเตือนจากนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๕๓ เมื่อเจ้าหน้าที่พรรคไทยมหารัฐได้ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้รับคำตอบว่า พรรคไทยมหารัฐมิได้มีชื่ออยู่ในบัญชีพรรคการเมืองที่จะต้องส่งรายงานผลการดำเนินกิจการในรอบปีที่ผ่านมา พรรคไทยมหารัฐได้รับการจัดตั้งยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน โดยนับจากวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นวันที่จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาค เจ้าหน้าที่ชี้แจงไม่ชัดเจน พรรคไทยมหารัฐได้จัดทำไว้เกือบจะเสร็จสมบูรณ์แล้ว ตั้งแต่ประมาณปลายเดือนมกราคม ๒๕๕๔ และในการประชุมใหญ่สามัญของพรรค มีการรับรองรายงานดังกล่าวด้วย เพียงแต่ไม่ได้จัดส่งให้ผู้ร้องต่อมา เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โทรศัพท์แจ้งแก่เจ้าหน้าที่พรรคไทยมหารัฐเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ให้ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรค พรรคไทยมหารัฐจึงได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคให้สมบูรณ์ และส่งให้ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔

พรรคไทยมหารัฐเห็นว่า ความล่าช้าไม่อาจโทษว่าเป็นความผิดของพรรคไทยมหารัฐแต่ฝ่ายเดียว เพราะเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ให้คำแนะนำ และตีความมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ในทำนองว่า พรรคไทยมหารัฐเพิ่งได้รับการจัดตั้งเรียบร้อยภายหลังจากที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาค เมื่อประมาณกลางเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ จึงมีระยะเวลาไม่ถึงเก้าสิบวันเมื่อนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

พรรคได้จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาคตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ได้จัดส่งงบการเงินและยื่นแสดงรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด อีกทั้งยังมีโครงการทางการเมืองอีกหลายโครงการ เพื่อสนองแนวทางปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญ พรรคไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหารัฐไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ แล้วได้แจ้งให้พรรคไทยมหารัฐทราบ พร้อมทั้งจัดส่งคู่มือการปฏิบัติงานของพรรคการเมืองเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน คู่มือดังกล่าวมีวิธีการในการจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองรวมทั้งบทกำหนดโทษอย่างชัดเจน ในการควบคุม ตรวจสอบ การดำเนินการและการปฏิบัติงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ได้คำนึงถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมายด้วยว่ามีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานของพรรคการเมือง เนื่องจากมีบทกำหนดโทษทางอาญา รวมถึงการยุบพรรคด้วย จึงได้จัดให้มีโครงการต่างๆ เพื่อให้คำแนะนำและพัฒนาบุคลากรของพรรคการเมืองเป็นประจำทุกปี โดยจัดสัมมนา ฝึกอบรม และพบปะบุคคลของพรรคการเมืองอย่างสม่ำเสมอ

ในคราวประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ มีการแจ้งเดือนให้ที่ประชุมทราบว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน หัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง แจ้งให้นายทะเบียนทราบในเดือนมีนาคมของทุกปี พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนให้ยกเว้นสำหรับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน เท่านั้น และระหว่างการสัมมนาผู้บริหารพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ มีเจ้าหน้าที่ของพรรคไทยมหารัฐได้สอบถามนายสุเทพ พรหมวาส รองผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติในเรื่องดังกล่าว นายสุเทพ ฯ จึงได้ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่พรรคเข้าใจ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับเอกสารการรายงานการดำเนินงานของพรรคไทยมหารัฐดังกล่าว ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ส่วนที่อ้างว่า

ได้ติดต่อกับนางสาวนภสร กนกเชียรธนา เจ้าพนักงานการเลือกตั้งว่า พรรคไทยมหารัฐไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีที่ต้องส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๕ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณารับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกร้องและคำเบิกความของพยาน รวมทั้งนายสุเทพ พรหมวาส รองผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และนางสาวนภสร กนกเชียรธนา เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๓ ฝ่ายพัฒนาพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ตามข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคไทยมหารัฐได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ นับจนถึงวันสิ้นปี วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ เป็นเวลาถึง ๒๐๐ วัน ดังนั้นหัวหน้าพรรคไทยมหารัฐจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ในรอบปี ๒๕๕๓ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ จะอ้างว่านับแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นวันที่จัดตั้งสาขาพรรคครบสี่ภาค นั้น ฟังไม่ขึ้น เพราะเป็นคนละกรณีกับการดำเนินการหาสมาชิกและตั้งสาขาพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

ทั้งนายสุเทพ ฯ และนางสาวนภสร ฯ เบิกความปฏิเสธว่า ไม่ได้เป็นผู้ตอบคำถามหรือแนะนำเจ้าหน้าที่ พรรคไทยมหารัฐว่าไม่ต้องยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ตามที่ ผู้ถูกร้องอ้าง พรรคไทยมหารัฐส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรค วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเกินเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๕ กำหนด กรณี จึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยมหารัฐได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงให้ยุบพรรคไทยมหารัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พลโท จุล อดิเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ